

Η Γ' ΒΑΛΚΑΝΙΚΗ ΔΙΑΣΚΕΨΗ

Με μεγάλη ευχαρίστηση δημοσιεύουμε τὸ ἄρθρο τῆς κ. Ἀγνῆς Στουδίτη γιὰ τὴν Γ' Βαλκανικὴ Διάσκεψιν ὅπου ἔλαβε μέρος ὡς μέλος τῆς Ἑλληνικῆς Ἀντιπροσωπείας, μαζί μὲ τὴν κ. Μαρία Μινέτα—Θανοπούλου. Ἡ κ. Στουδίτη ὑπέβαλε καὶ μιὰν ἔκθεσιν στὴν Ἐπιτροπὴ Κοινωνικῆς πολιτικῆς γιὰ τὴ «**Σωματεμπορία τῶν γυναικῶν στὴν Ἑλλάδα**». Ὁ Σύνδεσμός μας παρακολουθεῖ μὲ ἄγρυπνο ἐνδιαφέρον τὴ πρόοδον τῆς ἰδέας τῆς Βαλκανικῆς Ἐνώσεως, πού τὴ θεωρεῖ ὡς τὸ πρῶτον βῆμα πρὸς μιὰ πλατιύτερη ἔνωσιν τῶν διαφόρων ἐθνῶν καὶ μιὰν ἐγγύτησιν γιὰ τὴν ἐξασφάλισιν μιᾶς μόνιμης εἰρήνης.

Ἡ τρίτη Βαλκανικὴ Διάσκεψιν συνήλθε ἐφέτος ἀπὸ τῆς 21—28 Ὀκτωβρίου στὸ Βουκουρέστι. Ὅλες οἱ Βαλκανικὲς χώρες εἶχαν στείλει ἀρκετὰ πολυάριθμες ἀντιπροσωπεῖες καὶ ἡ Ἑλληνικὴ ἐμάδα ἀποτελέστηκε ἀπὸ 34 άτομα μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦταν βουλευτὲς καὶ γερουσιαστὲς ἀπ' ὅλα τὰ κόμματα, καθηγητὲς τῶν Πανεπιστημίων, ἀντιπρόσωποι ἐπαγγελματικῶν ὀργανώσεων δημοσιογράφοι καὶ δύο γυναῖκες.

Τὰ θέματα τῆς ἡμερησίας διατάξεως εἶχαν ὀρισθῆ ἀπὸ τὸ Συμβούλιον τῆς Βαλκανικῆς Ἐνώσεως πού εἶχε συνέλθει τὸν Ἰανουάριον στὴν Πόλιν.

Ἦταν πολλὰ καὶ σπουδαῖα, γιὰτὶ ἂν οἱ δύο προηγούμενες διασκέψεις εἶχαν κάνει προκαταρκτικὴν ἐργασίαν γιὰ νὰ βάλουν τῆς βάσεις τῆς Βαλκανικῆς Ἐνώσεως, ἡ τρίτη διάσκεψιν ἔπρεπε νὰ προχωρήσῃ στὴν πραγματοποιήσιν τῶν πρώτων ἀποφάσεων.

Α'.—Ἡ **Πολιτικὴ Ἐπιτροπὴ** ἀπασχολήθηκε ἀποκλειστικὰ μὲ τὸ Βαλκανικὸν Σύμφωνον πού εἶχε συντάξῃ ἀπὸ πέρυσιν ὁ κ. Σπυρόπουλος, καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, πού εἶχε ἤδη ἐγκριθῆ ὡς προσχέδιον στὴ διάσκεψιν τῆς Πόλης καὶ πού εἶχε τροποποιηθῆ σὲ ἀρκετὰ λεπτομέρειας ἀπὸ τὸ Συμ-

βούλιον στῆς συνεδριάσεις τοῦ Ἰανουαρίου. Ἡ Γ' Διάσκεψιν ἔπρόκειτο πᾶν νὰ ψηφίσῃ τὸ Σύμφωνον στὴν ὀριστικὴν του μορφήν. Δυστυχῶς ἡ Βουλγαρικὴ ἐμάδα ἐζήτησε νὰ ἀναβληθῆ καὶ πάλιν ἡ ψήφισιν τοῦ Σχεδίου γιὰ τὴν ἐρχομένην διάσκεψιν, γιὰτὶ δὲν εἶχαν ἐφαρμοσθῆ ὅλες οἱ ἀποφάσεις πού πήρε ἡ Β' Βαλκανικὴ Διάσκεψιν τῆς Πόλης, ἰδίως δὲ ἐκείνη πού ἀφοροῦσε τὴν προστασίαν τῶν μειονοτήτων. Ἡ ἀξίωσιν τῆς Βουλγαρίας νὰ διαγωνίσῃ τῆς συζητήσεις γιὰ τὸ Βαλκανικὸν σύμφωνον δὲν ἐγένε δεκτὴ ἀπὸ τῆς ἄλλης ἀντιπροσωπεῖες γιὰτὸ ἡ Βουλγαρικὴ ἐμάδα ἀποχώρησε ἀπὸ τὴν Διάσκεψιν καὶ ἔμειναν οἱ Βούλγαροι ὡς ἀπλοὶ παρατηρητὲς. Τὸ Βαλκανικὸν σύμφωνον ἐψηφίσθη ἀπὸ τῆς ὅσας ἄλλες ἀντιπροσωπεῖες καὶ ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀρχηγούς ἐξήρθη ἡ μεγάλῃ σημασία του. Ἡ Βουλγαρικὴ ἀντιπροσωπεῖα ἔλαβε μέρος καὶ στὸ Συμβούλιον πού ἐγένε μετὰ τὸ τέλος τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου ἔτσι δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ ἰσχυρισθῆ ὅτι ἡ Βουλγαρία δὲν θὰ μετέχει πᾶν στῆς Βαλκανικῆς Διασκέψεις.

Τὸ Βαλκανικὸν σύμφωνον στηρίζεται πᾶν ὡς τρεῖς βῆσεις. 1) **Ὁ πόλεμος τίθεται ἐκτὸς νόμου.** 2) **κάθε διαφορὰ μεταξὺ τῶν Βαλκανικῶν κρατῶν θὰ λύεται σὲ διαιτητικὸν δικαστήριον καὶ** 3) **τὰ βαλκανικὰ κράτη θὰ ἀλληλοβοηθοῦνται σὲ περίπτωση πολέμου.**

Τὸ διαιτητικὸν δικαστήριον πού προβλέπεται ἀπὸ τὸ Βαλκανικὸν σύμφωνον δὲν ἀποτελεῖται ἀπὸ μέλη οὐδετέρων Κρατῶν ἀλλὰ τὸν ἀντικαθίστουν ἀπὸ ἀντιπροσώπους ὅλων τῶν Βαλκανικῶν κρατῶν πού διορίζονται ἀπὸ τῆς Κυβερνήσεως τῶν γιὰ χρόνον ὅχι ἐκ τῶν προτέρων ὀρισμένον. Ἔτσι ἡ διαιτητικὴ αὐτὴ ἐπιτροπὴ μπορεῖ νὰ γίνῃ ἓνα Βαλκανικὸν συμβούλιον ἔτσι μποροῦν νὰ λάβουν σὲ κρίσιμες στιγμὰς μέρος καὶ οἱ ὑπουργοὶ τῶν Ἐξωτερικῶν τῶν διαφόρων Κρατῶν, ὅπως γίνονται συχρὰ στὸ Συμβούλιον τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν.

“Όσον αφορά την υποχρέωση της βοήθειας ή περίπτωση πολέμου, αυτή υπάρχει μόνο έφ’ όσον ένα από τα συμβαλλόμενα Κράτη παραβιάσει την ειρήνη απέναντι του άλλου ώστε δεν υπάρχει όταν ένα τρίτο κράτος επιτεθεί έναντίον ενός Βαλκανικού κράτους.

Το Βαλκανικό σύμφωνο δεν παραδέχεται ως όριστικό το σημερινό έδαφικό καθεστώς των Βαλκανικών κρατών αλλά παραδέχεται ότι θα μπορούσε αυτό να αλλάξει μόνο με ειρωνική συμφωνία μεταξύ δύο Κρατών.

Το Βαλκανικό σύμφωνο έτσι όπως συντάχθηκε και χωρίς να ψηφισθή έμορφώνως (άφου ή Βουλγαρική αντιπροσωπεία δεν το ψήφισε και ή Γιουγκοσλαβική είχε επιφυλάξεις όσον αφορά τις μειονότητες τις όποιες θέλει να προστατεύσει μόνο έφ’ όσον το επιτρέψει ή αυστηρή έφαρμογή των συνθηκών) είναι έν τούτοις ένα κείμενο πολύ μεγάλης σπουδαιότητας και αν οι Κυβερνήσεις των Κρατών ακολουθήσουν το δρόμο που έχάραιε ή Βαλκανική Διάσκεψη γρήγορα θα φθάσουμε στη ποσούμενη ειρήνη στη γωνιά αυτή της Ανατολικής Ευρώπης.

Β’ — Η Έπιτροπή για την πνευματική συνεργασία, διακρίθηκε σε δύο υποεπιτροπές. Η πρώτη εξέτασε τις ιστορικές έρευνες και πρόεδρός της εξέλεγγε ή καθηγητής του Πανεπιστημίου κ. Ανδρέαδης και ή δεύτερα εξέτασε ζητήματα που έχουν σχέση με τα γράμματα και τις τέχνες και πρόεδρός της ήταν ή κ. Βίκτωρ Εύθυμίου γνωστός Ρουμάνος συγγραφέας.

Η έπιτροπή των ιστορικών ζητημάτων εξέτασε την ίδρυση ενός Ίνστιτούτου της Ιστορίας των Βαλκανικών κρατών για την όποια ύπρχαν προτάσεις των καθηγητών κ. Ν. Βέη και Μ. Γκιουρέσκου. Έψηφίσθηκε έμορφώνως ότι το Ίνστιτούτο αυτό θα ίδρυθή στην Πόλη Ξπου θα έχει την μόνιμη έδρα του και θα προικισθή από κάθε Βαλκανικό Κράτος με το ποσό των 10 000 χρυσών φράγκων έτησίως. Το Ίνστιτούτο αυτό θα ασχολείται: α) με την δημοσίευση των κειμένων που αφορούν την Ιστορία των Βαλκανικών κρατών β) με ιστορικές άνασκαφές ή με συμμετοχή σε έπιστημονικές άποστολές γ) με την έκδοση ιστορικού περιοδικού δ) με την άθλοθέτηση βραβείων για έργα σχετικά με την Ιστορία των Βαλκανίων.

Η ίδια υποεπιτροπή άσχολήθηκε με το ζήτημα της συγγραφής των σχολικών βιβλίων Ιστορίας πάνω σε βάση της Ιστορίας του πολιτισμού και των οικονομικών ρευμάτων. Στις προηγούμενες διασκέψεις είχαν καταθέσει προτάσεις ή κ. Μιλίτσα Μπογδάνοβιτς και ή κ. Άλ. Δελμούζος στην Διάσκεψη του Βουκουρεστίου παρουσίασαν εκθέσεις ή κ. Άμαντος και ή κ. Κωσταντινέσκο. Έδειξαν ότι υπάρχει τρόπος να γραφή ένα ένα έγχειρίδιο της Ιστορίας του πολιτισμού των Βαλκανικών Κρατών που θα περιλαμβάνει τις κοινές επιδράσεις που υπέστησαν όλα αυτά τα κράτη από κοινού. Η έθνική άρχή από τις θρακικές και ιλλυρικές φυλές, ή έλληνική έπίδραση, ή ρωμαϊκή διοίκηση, ή θρησκευτική και εκπολιτιστική υπεροχή του Βυζαντίου, ή γερμανική κατοχή, το ορθόδοξο δόγμα, ή ιταλική ή γαλλική διανοητική έπίδραση όλα αυτά είναι κοινά στοιχεία στην Ιστορία όλων των Βαλκανικών κρατών. Η υποεπιτροπή εξέφρασε την ευχή

να γραφή το έγχειρίδιο αυτό σε γαλλική γλώσσα και κατόπιν να μεταφρασθή σε όλες τις Βαλκανικές γλώσσες. Η ίδια έπιτροπή δέχθηκε να γίνει μια συγκριτική μελέτη για την λαϊκή τέχνη και τα δημοτικά τραγούδια όλων των Βαλκανικών λαών.

Τέλος εξέφρασε την ευχή στα εκπαιδευτικά βιβλία Ιστορίας όλων των Βαλκανικών Κρατών να δοσθή κάθε χωρία που θα δίδασκε το μέρος του παιδιού έναντίον ενός από τους άλλους λαούς.

Επίσης όσον αφορά τον εκπαιδευτικό κινηματογράφο ή έπιτροπή πνευματικής συνεργασίας εξέφρασε ευχές να κατασκευάζονται ταινίες Βαλκανικές που να προβάλλονται στα άλλα Βαλκανικά κράτη σε ειδικές παραστάσεις καταλλήλως διαφημιζόμενες.

Το ίδιο και οι ραδιοφωνικοί σταθμοί θα έπρεπε να εγκαινιάσουν Βαλκανικές βραδιές με διαλέξεις, δημοτικά τραγούδια, συναυλίες Βαλκανικής μουσικής να ανταλλάσσονται προγράμματα ώστε π. χ. Ρουμάνοι καλλιτέχνες να παίζουν σε Γιουγκοσλαβικούς σταθμούς και το αντίθετο. Μια αξιόλογη εκθεση για το θέμα αυτό είχε υποβάλλει ή κ. Μουστεάνου διευθυντής του ραδιοφωνικού σταθμού Βουκουρεστίου.

Η υποεπιτροπή γραμμάτων και τεχνών αποφάσισε να γίνει σε κάθε έθνική ομάδα μίαν ειδική έπιτροπή από λογοτέχνες που να φροντίζει να μεταφράζονται τα κυριώτερα δραματικά έργα κάθε Βαλκανικής χώρας στις άλλες Βαλκανικές γλώσσες και να ανάδάζονται στις σκηνές των άλλων κρατών.

Επίσης πρότεινε να συζητηθούν στην προσεχή Διάσκεψη 1) να διδάσκονται όλες οι Βαλκανικές γλώσσες στα Πανεπιστήμια ή σε ειδικά άνώτερα σχολεία. 2) Να ίδρυθούν λέσχες λογοτεχνών Βαλκανικές που θα οργανώνουν διαλέξεις και ταξείδια των λογοτεχνών στα Βαλκανικά κράτη 3) Τέλος να υπέρχει στενή συνεργασία μεταξύ των μουσείων και των οργανισμών τουρισμού στα Βαλκανικά κράτη.

Σε ένα έμπνευσμένο λόγο του ή κ. Βραντέσκο-Βυνέτσι έπρότεινε οι στρατοί των Βαλκανικών κρατών να μην έγκυμνάζονται για τον πόλεμο αλλά να χρησιμοποιούνται σε παραγωγικά έργα.

Γ’ — Η Οικονομική έπιτροπή, της όποιας έισηγητής ήταν ή κ. Μπακάλπασης παρουσίασε και αυτή αξιόλογη εργασία.

1) Πρώτα απ’ όλα εξέφρασε την ευχή, όλα Βαλκανικά κράτη δεν έχουν συνολογήσει ακόμη έμπορικές συνθήκες να άρχίσουν τις διαπραγματεύσεις στο δυνατόν γρηγορώτερα και για να διευκολυνθούν αυτές να υπέρχει ειδική υπηρεσία στο Διαβαλκανικό Έμπορικό Έπιμελητήριο που πρόκειται να ίδρυθή στην Πόλη, που να παρασκευάζει προσέδια έμπορικών συμβάσεων με τιμολόγια φόρων προτιμήσεως και με βάσεις μιας έμπορικής πολιτικής που θα σκοπεύ την εξάπλωση των Βαλκανικών προϊόντων στα έξωβαλκανικά κράτη.

2) Η οικονομική έπιτροπή αποφάσισε να συνταχθή από έπιτροπή ειδικών μια μελέτη λεπτομερή και συγκριτική που θα επιτρέψει την ένωποίηση της φορολογίας και των διατυπώσεων στα Βαλκανικά τελωνεία.

3) Όσον αφορά το Διαβαλκανικό Έμπορικό Έπιμελητήριο του όποιου ή ίδρυση είχε άπορασισθή, ή

οικονομική επιτροπή έσυζήτησε άρθρο προς άρθρο το σχέδιο του Καταστατικού του που είχε υποβληθῆ από την Έλληνική αντιπροσωπεία και τὸ ψήφισε με ελάχιστες μόνο τροποποιήσεις. Τώρα πιά δὲν υπολείπεται παρὰ νὰ στείλει κάθε κράτος τοὺς αντιπροσώπους της ὥστε νὰ ἀρχίσει νὰ λειτουργῆ στὴν Πόλη τὸ ἐπιμελητήριο αὐτό, Ἡμέρα τῆς πρώτης συναντήσεως τῶν ἐμπορικῶν αντιπροσώπων ὁρίστηκε ἡ 15 Δεκεμβρίου 1932.

Τὸ Διαβαλκανικὸ Ἐμπορικὸ Ἐπιμελητήριο θὰ ἀσχοληθῆ κυρίως με τὴν ἔρευνα τῶν λόγων που σήμερα κάνουν δύσκολη τὴν ἀνταλλαγὴ τῶν ἐμπορικῶν προϊόντων; και θὰ μελετῆσει ποιὰ εἶναι τὰ προϊόντα που τὰ βαλκανικὰ κράτη εἰσάγουν ἀπὸ τὸ ἑξωτερικὸ και κατὰ πόσο δὲν θὰ μπορούσαν νὰ ἀντικατασταθοῦν με ἄλλα βαλκανικὰ προϊόντα.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀγροτικὴ πολιτικὴ τῶν βαλκανικῶν κρατῶν, ἡ οἰκονομικὴ ἐπιτροπὴ ἀσχολήθηκε ἰδίως με τὸ ζήτημα τῶν συνεταρισμῶν και ἐξέφρασε τὴν εὐχὴ νὰ συζητηθῆ στὴν τετάρτη Βαλκανικὴ Διάσκεψη ἡ ἴδρυση ἐνὸς Βαλκανικοῦ γραφείου ἀγροτικῶν συνεταρισμῶν.

Δ'.—**Ἡ Ἐπιτροπὴ Συγκοινωνίας** ἐψήφισε κυρίως τὴν ἀπόφαση νὰ προσχωρήσουν και τὰ ἄλλα Βαλκανικὰ Κράτη στὴν ταχυδρομικὴ σύμβαση που ψηφίστηκε μεταξύ Ἑλλάδος και Τουρκίας.

Κατὰ τὰ ἄλλα διαιρέθηκε σὲ ὑποεπιτροπὲς συγκοινωνίας ξηρᾶς, θάλασσης και ἀέρος. Ἡ πρώτη ἀπεφάσισε νὰ ἐνώσει τις σιδηροδρομικὲς γραμμὲς Βουκουρεστίου—Τουρνου—Σεβερν—Ὁρσοβ και αὐτοκίνητα συγκοινωνίας και τὴ γραμμὴ Βελιγραδίου—Νις—Ἀθηνῶν νὰ τὴν ἐπεκτείνει με σχεδία ἀτμοκίνητη τοῦ Δουναβέως ὥστε νὰ ἐνωθοῦν οἱ σταθμοὶ Τουρνου—Σεβερν και Κλάντοβα. Τὰ μέτρα αὐτὰ προτάθηκαν προσωρινὰ γιατί σήμερα δὲν ὑπάρχουν τὰ μέσα γιὰ μεγάλη παραγωγικὰ ἔργα.

Ἡ ὑποεπιτροπὴ τῶν θαλασσινῶν συγκοινωνιῶν ἀποφάσισε νὰ ἱδρύσει τμήμα ἐμπορικῆς ναυτιλίας στὸ Διαβαλκανικὸ Ἐμπορικὸ Ἐπιμελητήριο τῆς Πόλης που θὰ ἐξετάζει ὅλες τις ὑποθέσεις μεταφορᾶς ἐμπορευμάτων και ἐπιβατῶν μεταξύ τῶν Βαλκανικῶν Κρατῶν.

Ἡ ὑποεπιτροπὴ ἀναερῶν συγκοινωνιῶν ἀποφάσισε νὰ συγκεντρωθοῦν τὸ Μάιο τοῦ 1933 στὴ Σόφια ἀντιπρόσωποι τῆς πολιτικῆς ἀεροπλωτῆς ὄλων τῶν Βαλκανικῶν κρατῶν, γιατί ἡ Σόφια εἶναι ἀεροπορικὸ κέντρο και ἔχει γραμμὲς με ὅλες τις πρωτεύουσες τῶν Βαλκανιῶν. Στὴν ἀεροπορικὴ ἐκθεση τῶν Ἀθηνῶν τοῦ 1932 τὰ Βαλκανικὰ κράτη δὲν ἀντιπροσωπεύθηκαν λόγῳ τῆς κρίσεως.

Ε'.—Ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ **Τουρισμοῦ** ἀποφάσισε νὰ ἀκολουθήσουν τὰ Βαλκανικὰ κράτη τις συστάσεις και εὐχὲς τῆς Διεθνoῦς Ὁργανώσεως Τουρισμοῦ, και νὰ τηροῦν τὴν ἐργάνωση αὐτὴ ἐνήμερη γιὰ κάθε ἐνέργεια που ἔκαναν σὸν κλάδον αὐτόν. Ἡ Βαλκανικὴ Διάσκεψη διέθεσε ἀπὸ τὰ κεφάλαια τοῦ Ἰδρύματος Κάρνετζη που ἔχει στὴ διάθεσή της ἕνα ποσὸ που δὲν ἔχει ἀκόμα ὁρισθῆ γιὰ νὰ χρησιμεύσει γιὰ προπαρανὰ και ρεκλάμα Τουρισμοῦ τῶν Βαλκανιῶν.

Ἰδίως θὰ δοθῆ ἰδιαίτερα προσοχὴ σὲ ἐκδρομὲς φοι-

τητῶν και περιηγητῶν ἀνάμεσα στὰ Βαλκανικὰ κράτη, και θὰ ὑποστηρίζεται ἠθικῶς και ὀλικῶς κάθε ἐργάνωση βαλκανικῶν ἀγώνων.

ΣΓ'.—Ἡ **ὕγειονομικὴ** Ἐπιτροπὴ ἀποφάσισε νὰ ἱδρύσει τὴν **λατρικὴ Βαλκανικὴ Ἐνωσι**, στὴν ὁποία θὰ ἐγγράφονται δικαιοματικά ὄλοι οἱ γιατροὶ τῶν Βαλκανικῶν κρατῶν και ἡ ὁποία με συνέδρια, κεντρικὸ γραφεῖο και στενὴ ἐπαφὴ τῶν λατρικῶν συλλόγων θὰ δίνει ἐνιαίες κατευθύνσεις στὴν κοινωνικὴν ὑγεινὴ και ὑγειονομικὴ πολιτικὴ τῶν κρατῶν.—Ἰδιαίτερα μέτρα ἐπρότάθηκαν γιὰ τὴν καταπολέμηση τῆς φυματιώσεως.

Ζ'.—Ἡ **Ἐπιτροπὴ Κοινωνικῆς Πολιτικῆς** ἀσχολήθηκε πρώτα ἀπ' ὅλα με τὴν ἴδρυση ἐνὸς **Βαλκανικοῦ Γραφείου Ἐργασίας** που θὰ διευκόλυε τὴν κυκλοφορίαν τῶν ἐργατῶν μεταξύ τῶν Βαλκανικῶν Κρατῶν. Δύο προσχέδια καταστατικῶν υποβλήθηκαν ἀπὸ τὸ γραφεῖο αὐτό, ἕνα ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ και ἕνα ἀπὸ τὴν Τουρκικὴ ἀντιπροσωπεία. Ἡ συζήτηση ἔμεινε δὲ προχώρησε στὴν ψήφιση τοῦ καταστατικῶ αὐτοῦ γιατί ἡ ἐπιτροπὴ δὲν εἶχε ὑπ' ὄψιν της ἀρκετὲς πληροφορίες γιὰ τὴν κοινωνικὴ νομοθεσίαν τῶν διαφόρων Βαλκανικῶν Κρατῶν, και ἐπίσης τις γνώμες τῶν ἐργοδοτικῶν ὁργανώσεων, γιὰ αὐτὸ ἕως ἔτου μαζευτοῦν οἱ πληροφορίες αὐτὲς ἐπρότάθηκε νὰ συζητηθοῦν τὰ σχέδια στὴν ἐρχόμενη Βαλκανικὴ Διάσκεψη.

Σπουδαιότατη ἐργασία ἦταν ἡ ψήφιση τοῦ συμφώνου **περὶ ἐλευθέρου κυκλοφορίας και ἐγκαταστάσεως τῶν κατοίκων τῶν Βαλκανικῶν κρατῶν** στὰ ἄλλα Βαλκανικὰ κράτη. Ὡς βάση ἐλήφθη τὸ προσχέδιο τῆς Ἑλληνικῆς ἀντιπροσωπείας που εἶχε ἐγγραφῆ ἡδη ἀπὸ τὸ Συμβούλιο τῆς Βαλκανικῆς Ἐνώσεως στὴ Πόλη και ἔγιναν μερικὲς ὀχι πολὺ σημαντικὲς τροποποιήσεις. Τὸ συμφώνον αὐτὸ προβλέπει: ὅτι ὄλοι οἱ κάτοικοι τῶν Βαλκανικῶν χωρῶν, ὀχι μόνο ἐργατικοί, θὰ ἔχουν ἐλευθερίαν κυκλοφορίας μεταβάσεως και ἐγκαταστάσεως στὰ ἄλλα κράτη. Γιὰ τοὺς Ἑλληνες που εἶνε κατ' ἐξοχὴν μεταναστευτικὴ φυλὴ ἔχει τὸ συμφώνον αὐτὸ ὀψίστη σημασία. Ἐψηφίστηκε ἀπὸ τὸν ὄρον ὅτι θὰ τεθῆ σὲ ἐφαρμογὴ μαζί με τὸ Βαλκανικὸ συμφώνον και τὴν Τελωνιακὴ Ἐνωσι και μόνο ἐφ' ὅσον ψηφιστοῦν αὐτὰ ἀπὸ τις Κυβερνήσεις. Εἰσηγητῆς και τῶν δύο αὐτῶν θεμάτων ἦταν δ κ. Α. Σβώλος.

Η'.—Τελευταία ἀπ' ὅλες θὰ ἀναφέρουμε τις ἀποφάσεις τῆς **Ἐπιτροπῆς Κοινωνικῆς Πολιτικῆς** που ἀφοροῦν τὴν Γυναίκα. Ἡ Ἐπιτροπὴ αὐτὴ συνεδρίασε ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ κ. Παπαναστασίου και ὀς ὑποεπιτροπὴ εἶχε πρόεδρον τὴν κ. Μαργαρίτα Γκελεμτζιάνου, Ρουμανίδα δικηγόρον και δημοτικὴ σύμβουλον. Ἐλαβαν μέρος αὐτὴν σχεδὸν ὄλες οἱ γυναίκες μέλη τῶν ἀντιπροσωπειῶν. Ἐκ μέρους τῆς Γιουγκοσλαβίας ἦταν ἡ κ. Τοπλίσοβιτς μέλος τοῦ σοσιαλιστικοῦ κόμματος ἡ κ. Γκόντιαβιτς δικηγόρος, ἐκ μέρους τῆς Τουρκίας ἡ καθηγήτρια κ. Ἐφζαχῆ Σουάτ μέλος τῆς «Ἀλλιάνς», ἐκ μέρους τῆς Ἀλβανίας μιὰ κυρία Ἀλβανίς ἐγκατεστημένη στὸ Βουκουρέστι, ἐκ μέρους τῆς Ρουμανίας ἀντιπρόσωποι ὄλων σχεδὸν τῶν γυναικείων σωματείων ὀπως τὸ Ἐθνικὸ Συμβούλιον, ὁ Σύνδεσμος γιὰ τὰ Δικαιώματα τῆς Γυναίκας, ἡ Grupparia Σύνδεσμοι λαϊκῆς τέχνης, προστασίας παιδιοῦ κτλ. Ἦταν

πρὸ παντὸς ἡ πριγκηπέσσα Καντακουζηνού καὶ ἡ πριγκηπέσσα Γρίκα, ἡ δικηγόρος κ. Νεγκρούτσι, Γκελμετζιάνο, Στεφανέσκου καὶ Ζορδανέσκου, ἡ ἰατρός κ. Ρατσιάνου, ἡ κ. Βαϊκουλέσκου, ἡ κ. Δημέσκου καὶ ἄλλες πολλές. Ἐκ μέρους τῆς Ἑλλάδος ἦταν ἡ κ. Μινέτα Θανοπούλου καὶ ἡ ὑποφαινομένη, ἡ Βουλγαρία δὲν ἔστειλε ἀντιπρόσωπο.

Στὴν ἡμερησίαν διάταξιν ἦταν ὁ «**Χάρτης τοῦ Παιδιοῦ**», ἡ **νομοθεσία τῆς παντρεμμένης γυναίκας** καὶ ἡ **σωματεμπορεία**.

Ὁ Χάρτης τοῦ Παιδιοῦ εἶναι μιὰ σειρά ἀπὸ ἀρθρα καὶ εὐχῆς γενικῆς σημασίας, πού περιλαμβάνουν ἔλα τὰ μέτρα πού θὰ ἔπρεπε νὰ πάρει ἡ κοινωνία γιὰ νὰ προστατεύσει τὸ παιδί ἀπὸ τὸν καιρὸ πού βρισκεται ἀκόμα σὲ ἐμβρυακὴ κατάσταση μέχρι τῆς ἐφηβικῆς ἡλικίας.

Περιλαμβάνει μέτρα γιὰ τὴν καταπολέμηση τῆς νηπιακῆς θνησιμότητος, μὲ ὀργάνωση σώματος ἐπισκεπτριῶν νοσοκόμων καὶ ἐντονη προπαγάνδα ὑγιεινῆς, προβλέπει νομοθετικὰ μέτρα γιὰ νὰ ἐξασφαλίσει ἀγνὸ γάλα στὶς μητέρες καὶ τὰ παιδιά πού νὰ τοὺς παρέχεται ἀπὸ τίς κοινότητες ἢ τοὺς δήμους, προβλέπει τὴν ὀργάνωση παιδικῶν κήπων καὶ αἰθουσῶν παιχνιδιοῦ. προβλέπει μέτρα γιὰ τὰ ἀδικημένα, ἄρρωστα ἢ ἐγκληματικὰ παιδιά.

Ὁ Χάρτης τοῦ Παιδιοῦ ὑποβλήθηκε ἀπὸ τὸ Διεθνὲς Συμβούλιο Γυναικῶν στὴν Ἐπιτροπὴ Προστασίας τοῦ Παιδιοῦ τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν ὅπου καὶ ἐνεκρίθη. — Ἡ Βαλκανικὴ Διάσκεψις ἐδέχθηκε τὸν Χάρτην ἔτσι ὅπως εἶναι καὶ ἀτοφάσεις γιὰ νὰ προχωρήσῃ στὴν πραγματοποίησίν του νὰ συστήσῃ στὰ Βαλκανικὰ κράτη, ἔσα δὲν ἔχουν νὰ συστήσουν μιὰ ὑπουργικὴ διεύθυνση προστασίας παιδιοῦ καὶ ἔσα ἔχουν νὰ συγκεντρώσουν σὲ μιὰ ἐνιακὴ διεύθυνση κάθε ἐνέργεια κρατικὴ ἢ ἰδιωτικὴ πού ἀποβλέπει στὴν προστασία τοῦ παιδιοῦ, ὥστε νὰ μὴν γίνονται ἐνέργειες ἀπὸ διάφορα μέρη (κράτος, σωματεία) γιὰ τὸν ἴδιον σκοπὸ ἀλλὰ ὅλες οἱ ἐνέργειες νὰ συντονισθοῦν σὲ μιὰ κατεύθυνση πού θὰ ἔχει ὡς βάση τὸν Χάρτην τοῦ Παιδιοῦ.

* *

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν προπαρασκευὴ τῆς γυναίκας στὰ μητρικὰ τῆς καθήκοντα ἡ Βαλκανικὴ Διάσκεψις ἐξέφρασε τὴν εὐχὴ νὰ διδάσκεται ἡ βρεφικομικὴ στὰ σχολεῖα τῶν κοριτσιῶν καὶ νὰ μελετηθῇ γιὰ νὰ συζητηθῇ στὴν ἐπομένη Διάσκεψιν ἡ δυνατότητα μιᾶς ὑποχρεωτικῆς θητείας κοινωνικῆς ἐργασίας γιὰ ὅλες τίς γυναῖκες 18—20 χρόνων.

Ἡ **νομοθεσία τῆς παντρεμμένης γυναίκας** ἀπασχόλησε ἐπίσης τὴν ἐπιτροπὴ κοινωνικῆς πολιτικῆς γιὰτὶ σὲ μερικὰ ἀπὸ τὰ βαλκανικὰ κράτη ἡ παντρεμμένη γυναίκα δὲν ἔχει καὶ σήμερα ἀκόμη τὴν πλήρη ἰκανότητα πρὸς δικαιοπραξίαν καὶ σὲ ἄλλα θέλουν νὰ τῆς τὴν ἀφαιρέσουν (ἔπως τὸ δικὸ μας τὸ Σχῆδιο τοῦ Ἀστικῶν Κώδικα πού θέλει νὰ θεσπίσει τὰν συναίνεσι τοῦ συζύγου γιὰ τὴν ἀκνηση οἰκοδότησιν ἐπαγγέλματος τῆς γυναίκας). Ἡ Βαλκανικὴ Διάσκεψις δὲν ἐξέτασε φέτος τὸ ζήτημα τῆς ἰθαγενείας τῆς παντρεμμένης γυναίκας γιὰτὶ τὸ εἶχε ἤδη λύσει πλέον ἢ ἰκανοποιητικὰ ἢ περισυνῆ Διάσκεψιν τῆς Πό-

λης. Ἐξέφρασε μόνο τὴν εὐχὴ ἔλα τὰ Βαλκανικὰ κράτη νὰ τροποποιήσουν ἔτσι τίς νομοθεσίας τοὺς ὥστε νὰ ἐξασφαλίσουν στὴν παντρεμμένη γυναίκα πλήρη ἰσότητά καὶ στὶς προσωπικῆς τῆς σχέσεις καὶ στὴν ἀνατροφή τῶν παιδιῶν τῆς καὶ στὴ διαχείρησιν τῆς περιουσίας τῆς.

* *

Τὸ τρίτο θέμα πού μᾶς ἀπασχόλησε εἶναι τὸ ζήτημα **σωματεμπορείας**. Ἡ πρώτη Βαλκανικὴ Διάσκεψις τῆς Ἀθήνας εἶχε ἤδη πάρει τὴν ἀπόφασιν νὰ καταργηθῇ σὲ ἔλα τὰ Βαλκανικὰ κράτη τὸ σύστημα τοῦ διακανονισμοῦ καὶ νὰ κλεισθοῦν οἱ οἴκοι ἀνοχῆς. Ἐτσι ἡ τρίτη Βαλκανικὴ ἀσχολήθηκε κυρίως μὲ τὸ ζήτημα τῆς γυναικείας ἀστυνομίας πού νομίζει ὅτι πρέπει νὰ ὀργανωθῇ σὲ ἔλα τὰ Βαλκανικὰ κράτη, καὶ ἐσύστησε ἐπίσης στὰ κράτη αὐτὰ ἔσα δὲν ἔχουν προσχωρήσει στὴ Σύμβασιν τῆς Γενεύης τοῦ 1931 νὰ προσχωρήσουν. Ἐπίσης συστήνει νὰ ὀργανωθῇ μιὰ διαβαλκανικὴ ὑπηρεσία σωματεμπορείας πού θὰ ἀναλάβει τὴν αὐστηρὴν ἐπιβλέψιν τῶν λιμένων τῶν συνόρων καὶ τῶν σιδηροδρομικῶν σταθμῶν γιὰ νὰ προλάβει τὸ τόσο πολὺ διάδεδομένο στὰ Βαλκανικὰ κράτη διαμετακομιστικὸ ἐμπόριον τῆς λευκῆς σαρκός.

Θ'.—Πρὶν τελειώσω θέλω νὰ πῶ καὶ δυὸ λόγια γιὰ τὴν **ἐπιτροπὴ τῶν νομικῶν** πού συνεδρίασε καὶ αὐτὴ τίς ἴδιες ἡμέρας. Ἡ ἐπιτροπὴ αὐτὴ ἔχει ἀποφασίσει τὴν **ἐνοποίηση τοῦ δικαίου** σὲ ἔλα τὰ Βαλκανικὰ κράτη. Στὴ φρετιεὴ Διάσκεψιν ἐδιάλεξε μερικὰ θέματα ἰδίως ἀστικῶν δικαίου καὶ δικονομίας πού ἀνέθεσε στὰ μέλη νὰ τὰ μελετήσουν ἀπὸ ἀπόφωσις ἐνοποιήσεως. Ἐτσι τὸ ζήτημα 1) τοῦ **γάμου** θὰ μεταβληθῇ ἀπὸ τοὺς κ.κ. Κασημάτη καὶ Σαμήμ Μπέη.

2) Τὸ ζήτημα τῶν **ἐνοχῶν** ἀπὸ τοὺς κ. κ. Ποπέσκο καὶ Κασημάτη.

3) Τὸ ζήτημα τῶν **συναλλαγματικῶν** καὶ τίτλων στὸν κομιστὴ ἀπὸ τὸν κ. Κασουμάτη.

4) Τὸ ζήτημα τῆς νομικῆς προστασίας τῶν ἀπόρων ἀπὸ τὸν κ. Διάντοφ (Βουλγαρία).

5) Τὸ ζήτημα τοῦ **ἀδικήματος καὶ ἐγκαταλείψεως τῆς οἰκογενείας** ἀπὸ τὸν κ. Βλασσόπολ (Ρουμανία).

6) Τὸ ζήτημα τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἀποφάσεων τῶν ξένων δικαστηρίων ἀπὸ τὸν κ. Κοστὲν (Ρουμανία).

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἀποφάσισε νὰ τυπώσῃ συλλογὴ ἀπὸ τὴν νομοθεσίαν τῶν Βαλκανικῶν κρατῶν ὥστε νὰ γίνεταὶ εὐκολώτερα ἡ συγκριτικὴ μελέτη.

* *

Ἡ Ἐπιτροπὴ γιὰ τὴν **ἀπονομὴ τῶν βραβείων** τοῦ ἰδρύματος Κάρνεζι συνεδρίασε μαζί μὲ τὸ Βαλκανικὸν Συνέδριον καὶ ἔλαβε μέρος αὐτὴν ὁ Ἀμερικανὸς καθηγητῆς κ. Μπάμπκοκ, ἀντιπρόσωπος τοῦ ἰδρύματος Κάρνεζι.

Τὸ θέμα ἦταν «Περὶ τοῦ ξένου κεφαλαίου καὶ τῆς τραπεζιτικῆς ὀργανώσεως στὰ βαλκανικὰ κράτη». Τὸ πρῶτο βραβεῖο ἀπὸ 400 δολλάρια δὲν ἐδόθηκε σὲ κα-

Συνέχεια από τή σελίδα 6
νένα από τὰ υποβληθέντα έργα. Τò δεύτερο βραβεῖο 150 δολλαρίων καί τò τρίτο, 100 δολλαρίων, ἐδόθησαν στούς κ. κ. Ἀδέρωφ καί Γαζιάδη πού εἶχαν υποβάλῃ σχετικές μελέτες. Ἡ Ἐπιτροπή προκήρυξε νέο διαγωνισμό μέ θέμα οικονομολογικό καί τὰ βραβεῖα θά δοθοῦν στήν τετάρτη Βαλκανική Διάσκεψη.

Αὐτά εἶχα νά πῶ ἔσον ἀφορᾶ τίς ἐργασίες τοῦ Συνεδρίου. Ὅσο γιὰ τίς περιποιήσεις πού εἶχαν ἔλες οἱ ἀντιπροσωπεῖες ἀπό τή Ρουμανική ομάδα, εἶ, τι καί νά πῆ κανεῖς εἶναι λίγο. Ἰδίως ἐμεῖς οἱ γυναῖκες ἐτύχαμε ἰδιαίτερως φιλοξενίας ἀπό τὰ γυναικεῖα σωματεῖα

καί οἱ Ρουμανίδες συνάδελφοί μας μάς ἔδειξαν μέ δίκαιη ὑπερηφάνεια ἔλα τὰ ἀξιόλογα κοινωνικά έργα πού ἔχουν ἐκεῖ ὀργανώσει. Βρεφοκομεῖα, σχολεῖα, συστίτια, γιαντεῖα, τὸ Σπίτι τῆς Γυναῖκας, ἔλα αὐτά γιὰ νά τὰ περιγράψῃ κανεῖς θά ἤθελε ἄλλες τόσες σελίδες. Ἀντιπρόσωποι γυναικείων σωματείων μάς συνόδευσαν καί μέχρι τοῦ πλοῦ στήν Κωνσταντία καί μάς ἔδειξαν πῶς οἱ Βαλκανικοὶ λαοὶ στήν φιλοξενία ὑπερέχουν παρασάγγες ἀπ' ἑλοῦς τοῦς ἄλλοις λαοῦς τῆς Εὐρώπης.

Ἄγνη Στουδίτου.